

РЕШЕНИЕ

№ 387

гр. Варна, 16.12.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВАРНА, I СЪСТАВ, в публично заседание на шестнадесети ноември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Георги Йовчев

Членове: Николина П. Дамянова
Диана Д. Митева

при участието на секретаря Ели К. Т.ова
като разгледа докладваното от Диана Д. Митева Въззивно търговско дело № 20223001000506 по описа за 2022 година

за да се произнесе взе предвид следното:

Производството подлежи на разглеждане по реда на чл. 258 и сл. ГПК.

Постъпила е **въззивна жалба** на Т. К. Т. действащ със съгласието на своята майка и законен представител В. В. К., срещу **решение №26/16.05.2022г., поправено с решение № 33/12.07.22г., постановено по ТД №115/2021г. по описа на ОС- Шумен, В ЧАСТИ**, с които са били отхвърлени предявени срещу ЗД“БУЛ ИНС“АД, подпомаган от М. А. М., претенции за присъждане на застрахователно обезщетение **над 31500 лв.** до търсения размер от **80 000 лв.** като справедливо обезщетение за понесени неимуществени вреди, изразили се в болки и страдания поради телесно увреждане и психотравма и **1175 лв.** за имуществени вреди, представляващи разходи за лечение, причинени от водач, застрахован по задължителна застраховка „Гражданска отговорност на автомобилистите“, ведно със законни лихви, като съответно са били определени и разноски.

Предварителните въпроси по допустимостта на производството и редовното сезиране на въззивния съд са разгледани в определение № 625/26.09.22г, неоспорено след обявяване на страните, ведно с доклада на изложените подробни оплаквания по обжалвания акт.

Въззивникът Т. К. Т., чрез пълномощниците си се позовава на неправилно установени факти по делото и необосновани изводи по прилагане

на закона при определяне на размера на дължимото застрахователно обезщетение. Счита, че не са били отчитани загубата на съзнание и белезите по лицето, нито конкретно установен по делото интензитет и продължителност на двуетапно болнично лечение и остатъчни последици като сигурното влошаване на здравето, невлияещо се от лечение и нужда от следваща операция. Подценени са и необратимото психическо и емоционално травмиране, изживени като психически страдания в особено значим за социалния живот на личността момент на юношеството. Отделно се сочи и пренебрегване на актуализацията на лимитите на отговорността на застрахователя като индикатор за промяна на икономическите условия, налагащ завишаване и на паричните компенсации. Оплаквания се излагат и по разгледаното възражение за съпричиняване, като въззивникът счита за недоказано както съзнателното качване на пострадалия в автомобил, управляван от неспособен водач, така и пътуване без поставен обезопасителен колан и значението на тези предполагаеми факти, непосочени в отговора от ответника като конкретни твърдения, за настъпване на вредоносния резултат. Пзовава се и на необоснованото отхвърляне на претенцията за имуществените вреди, въпреки представените писмени доказателства на направени разходи за медицински услуги без съдът да е обявил нужда от допълнително доказване.

Представител на въззивника пледира по същество пред настоящата инстанция, като акцентира върху нуждата от отчитане на влиянието на инфлационните икономическите процеси, както и коригиране на дискриминационния подход според етническа принадлежност при прилагане на критерии за справедливост за определяне на размерите на обезщетения на пострадали в сходни случаи. Моли за отмяна на обжалваните части и уважаване в цялост на предявените искове без редуциране на адекватно поискания и доказан размер на обезщетенията.

Въззиваемият застраховател ЗД“БУЛ ИНС“АД, оспорва оплакванията, като сочи, че възражение за независимо съпричиняване на вредите с поведение на пострадалия е било заявено в отговор в рамките на общо позоваване на нарушение на законово задължение, а доказателства за поведението на ищеца са били събрани още при установяване на липсата на правоспособност на водача в протокола за ПТП и при събирането на медицинската експертиза. Евентуално счита, че определеният от първата инстанция размер на това съпричиняване за силно занижен, като поддържа съотношение от 60% за поведението на пострадалия. Завишен според застрахователя е и размерът, определен от съда като обезщетение за неимуществените вреди, който не бил съобразен с обстоятелството че пострадалия не бил обществено известна личност и не работил към момента на ПТП. Оспорва се връзката между лимитите и критериите за справедливо обезщетяване и доводите за остатъчни трайни последици от увреждането. С доводи за отчитане на по-висок обем съпричиняване при по-нисък размер на обезщетението, както и правилната оценка на доказателствената стойност на представени проформа фактури, моли за потвърждаване на обжалваното решение.

В бланкетно писмено становище по същество пълномощникът на въззиваемия пледира за потвърждаване на обжалваната част от решението.

Подпомагащото въззиваемия трето лице М. А. М. не е изразило становище по спора.

Страните претендират насрещно за присъждане на разносните и във въззивното производство. Въззиваемият е конкретизирал искането си в неоспорен списък по чл. 80 ГПК (л.31), а пълномощник на въззивника е обявил предоставена безплатно адвокатска услуга.

За да се произнесе въззивният състав съобразява следното:

Решението на първоинстанционния съд е действително (по критериите, възприемани в мотивите към ТРОСГТК №1/2011 г. на ВКС) и съответства В ОБЖАЛВАНИТЕ ЧАСТИ на предявени от пострадало от ПТП лице съединени преки претенции срещу застрахователя на автомобилиста, причинил имуществени и неимуществени щети.

Първоинстанционният съд е бил сезиран с иск на осн.чл.432, ал.1 от КЗ, за присъждане на застрахователно обезщетение, поискано, но неизплатено от ответника като справедлив еквивалент за причинени неимуществени вреди на обща стойност 100 000лв. и като компенсация за направени 1175 лв. имуществени разходи за лечение на телесно увреждане по задължителната застраховка „гражданска отговорност“ на автомобилистите, включващо и дължима от застрахования законна лихва върху главницата, считано от уведомяване на застрахователя на 01.07.2021г. до окончателното им погасяване, както и законна лихва, дължима от застрахователя по чл.429, ал.3 от КЗ, начислена от неоснователния му отказ да изплати претендираните обезщетения. Ползващият се от застраховката пътник Т. Т. е основал претенцията си на твърдения за понесени болки и страдания от телесни увреждания(загуба на съзнание, изкълчване на бедрото, счупване на ацетабулума, натъртвания и охлузвания по тялото), провеждано лечение с платените болнични процедури и още неприключило наложително оперативно лечение, както и изживяна тежка и остра психотравма, чиято негативна симптоматика (подтиснатост, нарушения на съня, страхови изживявания, разсеяност и раздразнение), преминала в разстройство на адаптацията, изискващо и допълнително лечение и психотерапия до възстановяване на уязвимия младеж. Тези увреждания са посочени като пряк резултат от предизвикано на 28.05.2021г. на път SHU 1040, км 6+700, от неспособен застрахован водач, който управлявал л.а. „Мерцедес Ц 180“, рег. №XXXXXXX без да съобрази скоростта с релефа и пътните условия и при навлизане в завой загубил контрол върху автомобила и самокатастрофирал в крайпътно дърво. Застрахователят е оспорил в отговора по исковата молба както обстоятелствата, пораждащи отговорност на застрахования, така и конкретно размера на паричния еквивалент за понесените болки и страдания от пострадалия ищец и понасяне на имуществени вреди. Изрично е заявено и възражение за съпричиняване на вредоносния резултат с поведение на самия пострадал, конкретизирано с твърдения за противоправно подтикване на водача да започне управление въпреки липса на правоспособност и предприемане пътуването със съзнание за управление на автомобила от неспособния водач. Допълнителна

конкретизация на поведение, с което пострадалия да е допринесъл за вредите няма в допълнителния отговор, не е пояснено и след обявяване в устния доклад само на тези твърдения. Едва при обосновката на изводите на вещото лице – медик ответникът е поставил и въпроси относно значението на употреба на обезопасителен колан, а довод в насока на съпричиняване с неупотребата му е заявен само в пледоарията по съществото на спора.

Решението, в частта, с която е била присъдена сума 31 500лв., като дължимо обезщетение за неимуществени вреди и акцесорни към нея лихви, не е обжалвано, поради което въззивният съд зачита стабилното вече установяване както на основанието за възникване на покритата от застрахователя гражданска отговорност на застрахования автомобилист, причинил вредоносно ПТП при управление на л.а. „Мерцедес Ц 180“, рег. №XXXXXX, така и на отговорността на застрахователя за необосновано забавеното определяне на обезщетение, поискано ведно с дължими от застрахования лихви.

Същевременно не е обжалвано и отхвърлянето на претенцията за неимуществените вреди над 80 000лв. до предявения първоначално размер от 100 000лв., което налага и настоящият съд да се ограничи при отчитането на справедливия еквивалент за комплекса от негативни последици за здравето и психиката на пострадалия до този максимален размер.

Обжалваната част от съдебното решение визира както горница от 35 000лв. над определен по справедливост еквивалент на неимуществени увреждания, така и частта от 13500лв., съответна на 30% от компенсацията, намалена и съответно отхвърлена поради уваженото възражение за съпричиняване на вредоносното събитие от пострадалия пътник и изцяло отхвърлена претенция за имуществените загуби от 1175лв.

Обезщетенията за обжалваните размери са били поискани от пострадалия преди предявяване на претенцията в съда. По делото е нямало спор, че към момента на уведомяване на застрахователя за увреждащото събитие, разследването за престъпен характер на вредоносното деяние на автомобилиста не е било приключено, но същевременно срокът за разглеждане на претенцията за обезщетяване на вредите е изтекъл без застрахователят да е съобразил представен от пострадало лице протокол за ПТП с ясно отразени факти за вредоносно поведение на застрахован водач, причинило телесни увреждания на пътника в единствения автомобил. Затова съдът намира за установен интересът на неудовлетворения от застрахователя ползващ се от задължителна застраховка пострадал пътник да търси с иск по чл. 489 ал. 3 КЗ разрешаването на спора за дължимост на застрахователното обезщетение, ведно с акцесорни към него лихви. В приключилото със споразумение с виновното лице(след постановяване на обжалваното решение) наказателно производство по НОХД 240/22г на РС – В.Преслав обстоятелствата по отговорността на застрахования са установени идентично на посочените в протокола за ПТП факти, което изключва нужда от повторно зачитане на същите вече безспорни в настоящия процес обстоятелства и по реда на чл. 300 ГПК.

Съдът, след преценка на изложените в жалбата оплаквания, съобразно чл.269 от ГПК, и представените по делото доказателства, доводите и възраженията на страните в производството намира за

установено следното от фактическа и правна страна:

Безспорни пред Варненския апелативен съд са фактите по механизма на вредоносното събитие, установен от първата инстанция със заключението на автоексперт въз основа на официално удостоверени в протоколи от ПТП и оглед на местопроизшествие с фотоалбум следи от движение на автомобил, излязъл от платно за движение при завой и установен с удар в крайпътно дърво, деформирал съществено предната част на автомобила, където е пътувал пострадалия пътник Т..

Първоинстанционният съд е установил въз основа на неоспорено от страните заключение на съдебен медик документираните непосредствено след произшествието и в епикризите на последвалото лечение телесни увреждания на пътника на предно дясно място, понесените в момента на удара в дървото. Въззивният съд изцяло възприема изводите на експерта като резултат от съпоставянето на данните в медицинската документация(част от които съдържат само „работни“, т.е. прогнозни диагнози) и спецификата на провеждано лечение и резултатите от него, възприети непосредствено от вещото лице при извършен личен преглед на ищца след като е изминала почти година от увреждането. Вещото лице е категорично, че вследствие на удара на автомобила, пътникът е понесъл разкъсноконтузни рани на челото, носа и лявата буза, охлузвания в областта на бузите, мекотъканна травма в областта на гръдния кош без увреждане на вътрешни органи или скелета на гръдния кош, както и многофрагментарна фрактура на лявата главулечна ямка (ацетабулум) на таза с изкълчване на лявата тазобедрена става, фрактура на долното рамо на лявата срамна кост на таза. Загуба на съзнание обаче не е установена с документирана медицинска симптоматика и лечение. Вещото лице е потвърдило, че начален етап от 5-дневно лечение на уврежданията първоначално в спешен порядък(наместване на изкълчената става и екстензия с противотежест) са били продължени в съответствие с добрите медицински практики в специализирано болнично заведение, където пациентът е бил насочен за оперативно възстановяване на тазобедрената става. Експертът потвърждава, че след като счупената кост е фиксирана с имплантирано медицинско изделие (остеосинтезираща метална плака с винтове) пациентът е изписан на 11 – тия ден от ПТП без усложнения, а следоперативния период е протекъл с обичайни за такава фрактура домашно лечение, ограничение в движенията и необходимо ползване на помощ за битово обслужване и хигиена и помощни средства за придвижване до 30 дни. Констатиран е нормално протичащ оздравителен процес с постепенно затихване на негативните усещания, най-ясно изразените до 35-40 дни. Въпреки все още наблюдаване от медика известно ограничение в движенията, изразяващо се в болезненост при крайно отвеждане на бедро и сгъване на крайника при ъгъл от 50 градуса, вещото лице не намира причини, които да осуетят или евентуално да затруднят пълното възстановяване на крайника, още повече, че до момента пациентът е провеждал раздвижването си сам в домашни условия. Експертът не е установил при прегледа трайни загрозяващи белези по открити части на тялото, с изключение на типичните хирургични следи под 1 см по долни крайници, трудно отличими от околните тъкани. Потвърдил е възстановяване на активните и пасивните движения на тазобедрената става, и възможностите на пациента да ходи свободно, да

кляка и да кара колело(по амнестични данни при прегледа). Съответно на така установените възстановителни възможности на организма, експертът определя период от 7-8 месеца (според очаквано довършване на заздравяване на костните структури), в който остатъчните болки ще отминат, но продължаването на лечението до пълното възстановяване ще наложи и нова оперативна интервенция за изваждане на металната остеосинтеза, което със сигурност ще провокира нови болки, затруднения и неудобства в постоперативен период. Нужда от последваща подмяна на изкълчената става експертът не установява.

Заклучението на експерта изцяло кореспондира и на събраните гласни показания, тъй като разпитаната от първата инстанция свидетелка Х, присъствала в момента на откарване на пострадалия (неин брат) в линейката също потвърждава, че макар и да не се е движило, момчето вече извадено от автомобила е било в съзнание, че е прекарало първите 5 дни в болница в Шумен, където грижи за него е полагала майка му, а после е бил транспортиран до специализираната клиника в Плевен, където бил опериран, и след три дни се прибрал в къщи. Същия престой описва и втория свидетел, който живеел на съпружески начала със сестрата на пострадалия. И двамата свидетели потвърждават, че след прибирането от болницата детето не можело да става, имало нужда от обгрижване, за да се храни, придвижва и да ползва тоалетна, оплаквал се, че оперираното място го боляло, а майката му помагала ежедневно в период от 4-5 месеца. Св. Х споделя и личните си впечатления от проявите на страховите изживявания на ищеца при спомен за инцидента, смущенията в съня му от болезнени кошмари и трудното приемане на принудителното обездвижване и зависимостта от грижите на близките. Свидетелите описват и възстановяването на движението на пострадалия, но сочат, че и понастоящем накуцва, а според Ч споделял, че щади крайника („страх го е да си пусне силата“) поради съмнения, че пак ще се счупи.

Показанията и на двамата близки до семейството на пострадалия свидетели сочат и промените в самочувствието на детето. Описват впечатления от неговата затвореност, срама от нуждата от обгрижването в бита, докато се е възстановявал с помощта на близките си и ползвал помощни средства, притеснения от влошения му външен вид и страх от негативната оценка на връстниците му, както и споделяната несигурност за бъдещото пълно възстановяване. Тези проявления на преживените от пострадалия психични страдания са обсъждани и от назначения експерт психолог. Вещото лице потвърждава в заключение, което не е било оспорено при приемане от съда, че в момента на изживяване на травмиращото събитие, пострадалият е изживял тежък стрес, но последвалата протрахирана (продължителна) адаптационна реакция на психиката му не се е развила до патологично състояние и е била преодоляна в значителна степен до тръгването му на училище през септември 2021 г., когато и самостоятелното му придвижване вече е било достатъчно възстановено. Психологът е характеризирал симптоматиката на преодоляване на стреса с физиологичните прояви на първоначално силните болкови изживявания, разстройството на съня, главоболието (описани от свидетелите и диагностицирани и при потърсената професионална консултация преди началото на учебната година),

когнитивните затруднения(блокиране на мисълта извън травмата и лечението, нарушена концентрация и активно внимание), които постепенно отшумяват. Коментирани са и съответните поведенчески симптоми на промяна в поведението на зависимия от чужда грижа младеж, които се компенсират след като социалните му контакти са били възстановени след завръщане в учебната среда през новата учебна година. Въпреки наличните към прегледа през май 2022г. остатъчни прояви на ситуативна тревожност, свързана с ретроспекции на травмиращия спомен за инцидента и определени нагласи и негативни изживявания, вещото лице дава благоприятна прогноза за пълно възстановяване на психиката със собствени възможности на личността без нужда от допълнително лечение.

Въз основа на тези доказателства въззивният съд не намира за убедително доказани фактите, за които въззивникът е очертал оплаквания. Нито загубата на съзнание, нито загрозяващите белези, нито необратими физиологични(трайно нарушение на походка и влошен външен вид) или психологични последици (промени в социалните възможности за общуване) за личността на пострадалия са установени по делото. Напротив, макар и оздравителния процес да не е довършен в цялост, обосноваването с експертизите медицински и психологични прогнози и благоприятни перспективи са убедително подкрепени с обективни текущо подобряващи се резултати от нормално протичащи без допълнителни поддържащи терапии възстановителни реакции на организма. Въззивният съд преценява, че справедливото обезщетение следва да се определи за доказаните общо понесените болки от телесните увреждания и психичните страдания, които са съпътствали началния стрес и дискомфорта при лечение до очаквано пълно възстановяване на ищеца от преживяното травмиращо събитие, както и предвидените със сигурност нови травмиращи изживявания, които неминуемо ще бъдат понесени при необходимото за завършване на лечението отстраняване на вложено фиксиращо изделие след окончателното срастване на счупените кости в областта на таза. Именно в този смисъл са обсъдените от първата инстанция вредоносни последици, поради което и оплакването за необоснованост на решението не е основателно.

Оплакванията на въззиваемата страна срещу размера на паричния еквивалент за този комплекс от негативни последици също не са основателни. Съдът отчита за определяне на размера на обезщетението, съобразно указанията дадени с ПП4/68г на ВС по приложението на чл. 52 ЗЗД, на първо място характеристиките на вида и степента на увреждането: комбинирана средна и леки повреди, наложили общо лечение с немного продължителен болничен престой (общо 11 дни), една извършена оперативна интервенция, от която пострадалия се е възстановявал в продължение на 7-8 месеца и една предстояща без значителен медицински риск, но с очаквано ново временно обездвижване за около месец; силно изразени болкови усещания в първия период на постелъчен режим и домашно обгрижване; затруднения при обслужване и придвижване с помощни средства до 40 дни; острия психически стрес от злополуката с продължителна адаптационна реакция до 4-5 месеца и симптоматика и интензитет, характерни за психически страдания, типични за такава рязка и травматична промяна в живота на личността; началното влошаване на социалните възможности на пострадалия

в младежка възраст поради ограниченията в движението и субективните му възприятия за влошена оценка от връстници, което обаче се преодолява естествено с възстановяване на физиологичното здраве и се компенсира с общуване в приятелска среда в бъдеще. В тази насока не може да се пренебрегне младата възраст и явно високия възстановителен капацитет на физиката на пострадалия и все по-успешното му адаптиране и преработване на последиците от стреса с нови положителни изживявания, които предстоят в бъдеще (довършване на образование, създаване на семейство и начало на самостоятелно самоутвърждаване като личност), за които няма данни да са застрашени от трайно непреодолими остатъци от инцидента върху психиката и телесното здраве. Тези обстоятелства характеризират вредите като типични за такива случаи и съдът не намира основание за определяне на компенсация за някаква допълнителна специфика.

За прилагане на точната мяра за обществена справедливост съдът съобразява и съдебната практика при определяне на обезщетения при средни телесни повреди от подобен характер и отчитане и на обичайните психични страдания в сходни телесни увреждания, вариращи от 25 000 лв. до 84 000 лв. (Решение № 60120 от 1.11.2021 г. на ВКС по т. д. № 1523/2020 г., II т. о., ТК, Решение № 50119 от 1.12.2022 г. на ВКС по т. д. № 1677/2021 г., I т. о., ТК, Решение № 60112 от 1.12.2021 г. на ВКС по т. д. № 1221/2020 г., I т. о., ТК), като завишените размери са били обосновавани с допълнително комбинирани увреждания и на друг крайник или трайни непреодолими остатъчни последици. В тези рамки са отчитани характерни за индивидуални случаи особености на увреждания, причинени до 2018 г., след което няма се отчита еднократно завишаване на нормативните лимитите на застрахователно покритие (чл. 492 т. 1 на КЗ) като отражение на динамиката на икономическа конюнктура в страната. Затова и съдът се придържа към по-висок усреднен размер, като по-адекватен към релевантния за настъпване на увреждането момент на 2021 г., съгласно изискванията на чл. 52 от ЗЗД за всестранно отчитане на всички ползвани в практиката критерии (ППВС № 4/68 г. , Решение № 103 от 9.11.2020 г. на ВКС по т. д. № 2546/2019 г., II т. о., Решение № 9 от 4.02.2022 г. на ВКС по т. д. № 185/2021 г., II т. о., ТК и мн. др.). Определения паричен еквивалент от 45 000 лв. е адекватен не само на актуална към момента на увреждането икономическа обстановка в страната, но и на социално – икономическия статус на самия пострадал. Противно на доводите, излагани от жалбоподателя равното третиране на всички лица, понесли телесни и психични увреждания, не е дискриминация, ако се основава на критерия за социални различия, отразяващи съществуващи фактически разлики в жизнения стандарт, произтичащи от обичайни редовни доходи на различни групи от населението на страната. Доколкото обезщетението за неимуществени вреди има компенсаторен характер като паричен еквивалент, значими са именно икономическите, а не етническите характеристиките на индивида, които го причисляват към лица с една или друга социално-икономическа възможност да разполагат със собствени парични средства. В случая единствен източник на стандарт на живот на непълнолетния ищец са доходите на неговото семейство, а те са декларирани в нищожни размери (27.50 лв. месечно), наред със социалните плащания, предоставени от държавата за отглеждане на детето на майката, която с неработещ баща обитава единствено жилище в малко населено място. Явно е,

че при такъв икономически стандарт на живот, не може да се оправдае и имуществен еквивалент към горната граница на обезщетения за този вид вреди. Напротив размерът от 45 000лв, е напълно съпоставим с доход на това домакинство, и търсения от ищеца завишен размер би надхвърлил компенсационната си характеристика. Справедливостта не допуска застрахователното плащане да се превръща от средство, заместващо загуба в средство за извличане на неоправдано обогатяване и промяна в социалното положение и стандарта на живот на получателя на обезщетението(ППВС № 4/68 г.)

Крайният извод за оценката на паричния еквивалент на комплекса от негативни последици от застрахователното събитие от първата инстанция изцяло съвпада и с преценката на настоящия въззивен състав и оплакванията за необоснованото му занижаване са неоснователни.

Първоинстанционният съд е редуцирал така определения размер с 30 % като е приел за доказано съпричиняване с поведение на пострадалия. По делото няма спор, че водачът М. не е бил правоспособен. Събраните гласни доказателства чрез показанията на св. Ч и Х убедително потвърждават дългогодишни приятелски контакти между пострадалия и водача М., който били заедно постоянно от деца. При ежедневен контакт на младежи от такова естество изводът, че пътникът не е можел да не знае за факта на липса на умения за шофиране на своя приятел не е просто предположение, а обоснована житейска презумпция, която не само не е опровергана, а дори и потвърдена с други, косвени сведения. В тази връзка може да се отчете механизма на деянието на застрахования водач, установен при разследването на наказателната отговорност на водача. Макар, че към споразумението за налагане на наказание по НОХД 240/2022г няма мотиви, въззивният съд разполага с възможност за запознаване с доказателствата, събрани в досъдебното производство, въз основа на които е повдигнато обвинението за деянието, за което застрахованият е бил и осъден. Затова и фактите по поведението на водача подлежат на зачитане като потвърдени с присъда. В приложеното извлечение от ДП159/2021г на РУ В.Преслав се намира и възпроизведен от вещо лице текст на писмено свидетелско показание на самия пострадал, което по своята характеристика би представлявало официално удостоверяване на признание на неизгоден за въззивника факт. Разпитан от разследващите органи, Т. Т. е заявил, че пътуването е предприето по настояване на бащата на М., който бил употребил алкохол и не можел да кара, затова пратил сина си до магазин в съседното село като му дал ключовете от колата. Пострадалият е признал, че се качил при приятеля си, който още ходел на курсове, но не бил взел книжка, не бил сложил колана, а поднасянето завършило с удар е започнало след като М. се объркал и вместо спирачка натиснал газта. Други данни за поведението на пътника в автомобила не са събрани. Въззиваемият се е позовал на изпълнение на задължението на привлеченото лице да се яви и даде обяснения по поставени от главната страна въпроси, но като подпомагащо тази страна лице, застрахованият е насрещна страна на въззивника и затова процесуалното му поведение има значение само в отношенията със застрахователя, но не може да обосновава санкциониране на ищеца за осуетено изясняване на фактите по възражение на ответника.

При така установените обстоятелства съдът намира, че от значение за вредоносното събитие е само поведението на пътника, който несъмнено е знаел, че близкия му приятел от детинство не е приключил подготовката си за водач на МПС, но въпреки това е поел риска да го придружи при пътуване с управляван от него автомобил и този обективно повишен риск се е реализирал при ПТП, причинено именно от неопитността на водача и неуместния му избор на скорост, надхвърлила критичната величина за безопасно преминаване през кривата на завоя. Не се установява обаче водещата роля на самия пострадал в мотивирането на водача да предприеме пътуването. Затова според критериите във формираната практика на ВКС по приложението на чл. 51, ал. 2 ЗЗД (предпоставила и приемането на ТРОСГТК № 1/2014г. на ВКС), като част от причинно-следствената верига, довела до крайния негативен за ищеца резултат може да се отчете само съзнателното пренебрегване на потенциалната опасност от пътуване в управляван от неправопособен водач автомобил.

Първоинстанционният съд е разгледал и значението на употребата на обезопасителен колан въпреки липсата на конкретизирано твърдение за такова поведение в сроковете за обосноваване на възражения. Допринасянето на вредите е факт, който следва да бъде обявен в доклада на първата инстанция, за да осигури в равна степен защитата на страните (Решение № 18 от 24.03.2021 г. на ВКС по т. д. № 696/2020 г., II т. о., ТК). В конкретния случай, застрахователят не се е позовал на обезопасяването с колан до разпита на експерта, назначен за изследване на телесните увреждания, но именно това вещо лице е възпроизвело като данни, ползвани от материали по предварително разследване, признанието на пътника за този факт. Макар че съдът не е изяснил по реда на чл. 147, т. 1 ГПК това твърдение, а просто е допуснал събиране на заключение на експерта и по това обстоятелство, въззивният съд не намира за необходимо да повтаря процесуалните действия по тази част от новозаявеното възражение. Това е така, защото именно разпитаният от съда медик е изяснил и механизма на причиняване на счупването на костите на таза и изкълчването на ставата като типична последица от предпазна реакция на пътник чрез изпъване на крака в коляното и подпирането му на част от купето, така че ударът се предава назад. Тази реакция категорично не може да се осуети при употреба на колан, предназначен да прикрепи торса към седалката, но не и да ограничи свободно движение на крайниците. Затова, дори и да беше сложил колана си при пътуването, челният удар отново би генерирал енергията за изместването на ставата и счупването на костта, а именно тези най-значими телесни увреждания са определили като интензитета на болките, така и протрахираното затруднение на психологическата адаптация на личността към началния стрес.

В този аспект само по себе си неизпълненото задължение за употреба на колан дори и да се въведе с допълване на доклада с факта, който застрахователят не е можел да узнае до обявяването на материали от разследването в първото съдебно заседание, той остава без значение за причинно-следствената верига и не може да обоснове възражение за съпричиняване чрез създаване на самостоятелна предпоставка за обема и интензитета на последиците от удара като краен вредоносен резултат. Като се

ръководи от разясненията, дадени в т. 7 от ПП ВС17/63г., въззивният съд намира, че допълнителен принос поради неупотреба на колан не следва да се отчита в този случай.

Оплакването за необоснован извод на първата инстанция за отчитане на степен от 30 % е основателно. Тази степен не съответства на значителната разлика в поведението на пострадалия, който действително е улеснил настъпването на вредите, като се е изложил съзнателно на повишен риск, но също рисковото поведение на застрахования водач, надценил собствените си умения и застрашил живота и здравето на останалите участници в движението несъмнено има много по-голямо значение за предпоставките за възникване на събитието. Допълнително само небрежното поведение на водача, несъобразил избора на скорост с пътната обстановка и възможностите за овладяване на управлението при завой, е определило развитието на неблагоприятните за ищеца обстоятелства до вредоносния удар в крайпътното дърво. Затова и въззивният съд намира, че рисковото поведение на пострадалия не надхвърля 20% от факторите, причинили увреждането. В този обем отчитането на съпричиняването отговаря на критерия за справедливост.

При това положение въззивният съд намира, че дължимото от застрахователя обезщетение след приспадане на само 20% възлиза на 36 000лв., поради което присъдената вече сума от 31500лв. следва да се допълни с горница от 4 500лв. Само за тази основателна част от претенцията обжалваното решение следва да се отмени. Горницата над 36 000лв. до 45 000лв. не се дължи след отчитане на справедлив обем на съпричиняването, а над тази сума до претендираните 80 000лв. размерът е изначално неоснователен. Диспозитивът за отхвърляне на неоснователен иск над 36 000 лв. съответства на мотивите на въззивния съд, поради което следва да се потвърди.

Оплакванията срещу отхвърлянето на иска за имуществени вреди не са основателни. В първата инстанция съдът е дал изрични указания за тежестта, която ищеца носи за доказване на направените разходи за лечение, описани в исковата молба като заплатена стойност на медицинското изделие, ползвано за фиксация, разходите, заплатени на лечебно заведение по повод операцията и закупени стоки за ежедневни нужди на пострадалия бланкетно обявени като „атрибути“ до сборния размер 1175лв. За тяхното удостоверяване ищецът е посочил писмени доказателства и затова за съда не е възникнало друго задължение да обявява нужда от допълнителна активност на страната. По смисъла на чл. 146 ал.2 ГПК напътване се дължи само по факти, за които не се сочат изобщо доказателства, но дали доказателствената стойност на посочената от страната документацията е годна да установи убедително тезата на страната е въпрос по същество и съдът не може да съдейства в тези насока, без да наруши диспозитивното начало. Затова и въззивният съд не намира основание да поправя грешки в доклада по този иск и следва да разгледа оплакванията на въззивника само според вече представените доказателства. Ищецът е приложил към исковата си молба проформа фактура №68/03.06.2021, издадена от специализираната ортопедична клиника, която е била описана и в извънсъдебното обявяване на вредите пред застрахователя(като приложение №4 от описа). В документа са отразени стойности на две допълнителни такси за подобрени битови условия на

пациент и придружител и цена на имплантируемо медицинско изделие в размер на 940лв., както и още една, издадена на същата дата също проформа фактура за медицинска услуга и антигенен тест на стойност 95лв. Третата, приложена към делото фактура е била издадена за копие от медицинска документация и затова съдът не я преценява като относима към твърденията за изразходвани средства за лечение. Посочените две проформа фактури не установяват разноски, които да са заплатени фактически за сметка на приетия за лечение пациент, тъй като имат значение на предварително определени стойности на предлагани допълнителни услуги, но не и доказателство за получаване на цена на такива услуги за сметка на пациента. Съдът отчита, че приетото за лечение дете, неприключило средното си образование е насочено от друго заведение, където е било прието по спешност и че здравно осигурителния му статус (чл. 40 ал. 3 т.1 ЗЗО) осигурява стандартно лечение за сметка на държавния бюджет, вкл. и за влагани от болнични заведения медицински изделия и прилагани медикаменти (чл. 45 ал.15 т.2 ЗЗО). При това положение няма дори и житейска презумпция, че за сметка на този пациент са направени разходите, описани в исковата молба и затова приложените „платежни“ документи за разходи, които е предстояло да се извършат към момента на издаването им от здравното заведение не установяват реално намаляване на имуществото на определено лице, изплатило ангажимент на непълнолетния пациент. Доводът за приемане от първата инстанция на неоспорени от насрещна страна касови бонове към всяка от проформа фактурите е изцяло необоснован, тъй като такива документи не се намират към делото. Дори липсата им да се дължи на техническа грешка или пропуск в комплектоване на книжата, въззивната страна е следвало да го поправи и да представи наличните бонове, с които разполага, след обявяването на доказателствената стойност на проформа фактурите в обжалваното решение. В тази връзка въззивната инстанция напълно споделя преценката на доказателствената стойност на приложените документи с неокончателен характер и препраща към мотивите в тази част от обжалваното решение. Недоказаната претенция на направени разходи следва да се отхвърли и този краен резултат изцяло съвпада с произнесен отхвърлителен диспозитив. В тази част решението следва да бъде потвърдено.

Промяната на резултата от делото налага ревизиране и на разпределението на отговорността за разноски в първата инстанция. Въззивният съд констатира, че дължимото възнаграждение в полза на адвокат, представлявал безплатно ищеца, е било вече присъдено на осн. чл. 38 ал.1 ГПК до размер от 1475лв. което надхвърля съразмерната на основателната част от предявената претенция за неимуществени вреди (36 000/100 000) част в размер на 1270,80 лв. от минималния хонорар от 3530 лв. за цялата претенция по чл. 7 ал.2 т.4 НМРАВ (определен по редакция на ДВ бр. 68 от 31.07.2020 г., действаща към определянето в първата инстанция). Поради липса на сезиране на въззивна инстанция от въззиваемия с това произнасяне, вече определения размер не може да се коригира. Следва да се завиши само размера на присъдените в тежест на ответника държавни такси с още 180лв. (до достигане на дължимите 1440лв.) по сметка на ОС-Шумен. Всички авансирани от бюджета разноски вече са присъдени и нови суми не се дължат.

Възложените в тежест на ищеца разноски също следва да се редуцират в съответствие с новия резултат по същество. Съразмерната на отхвърлената претенция част (65 175/101 175 от общия сбор 5120лв, формиран от определените в полза на ответника разходи за събиране на доказателствата и неоспорения хонорар на адвоката) възлиза на само 3 298,20 лв. и съответно до този размер разноски могат да се възлагат на ищеца.

По разноските:

Въззивникът е бил представляван от адвокат, обявил договорена безплатна услуга по защита на обжалваем интерес по двете претенции 49675 лв., за чието предоставяне се дължи минимален хонорар от 4624лв.(в новата актуална редакция на НМРАВ). Съразмерна на основателна част от жалбата(4500/49675) е само сума от 418,88лв. и тя следва да бъде платена от въззиваемата страна. До размер от 90лв тази страна следва да понесе и невнесена такса за въззивно обжалване по сметка на Варненски апелативен съд.

Разноските за настоящата инстанция по неоснователната част от въззивното обжалване следва да се понесат от въззивника. Доказателства за направени разходи за защита пред настоящия съд въззиваемата страна се изчерпват с обявения неоспорен от насрещна страна адвокатски хонорар от 2880лв, от които съразмерната част (45175/49675) възлиза на само 2619,10лв. В този размер въззивния съд определя разноски в полза на въззиваемия.

Мотивиран от гореизложеното и на осн. чл. 271 ГПК, съставът на Варненски апелативен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение №26/16.05.2022г., поправено с решение № 33/12.07.22г., постановено по ТД №115/2021г. по описа на ОС- Шумен, В ЧАСТТА, с която е бил отхвърлен предявения от името на Т. К. Т. срещу ЗД“БУЛ ИНС“АД, подпомаган от М. А. М., иск по чл.432, ал.1 от КЗ за претендирано обезщетение за неимуществени вреди за горница над 31 500 лв. до 36 000 лв., ведно със съответно поискани законни лихви и са определени разноски в полза на ответника над 3 298,20 лв. до 3525,93 лв. за съдебни разходи, като ВМЕСТО НЕГО

ПОСТАНОВЯВА:

ОСЪЖДА ЗД „Бул инс“ АД, ЕИК-831830482, гр. София, бул. „Джеймс Баучер“ №87, подпомаган от М. А. М., ЕГН ***** да заплати на ищеца Т. К. Т., ЕГН-*****, действащ със съгласието на своята майка и законен представител В. В. К., ЕГН ***** и двамата от с. Сушина, общ. Върбица, обл. Шумен, допълнително сума от 4500лв. (четири хиляди и петстотин лева) представляваща дължима горница над присъдени 31 500 лв. до пълен размер на обезщетение (45 000лв.) след приспадане на 20% съпричиняване (9000лв.) за причинените му неимуществени вреди изразяващи се в болки и страдания от телесни увреждания(изкълчване на бедрото, счупване на ацетабулума, натъртвания и охлузвания по тялото) и други негативни психически (остър стрес и разстройство на адаптация) и емоционални изживявания в резултат на ПТП, предизвикано при управление

на л.а. „Мерцедес Ц 180“, рег. №XXXXXXX на 28.05.2021 г. от застрахован водач, на осн.чл.432, ал.1 от КЗ, ведно със съответно присъдените законна лихва върху присъдената главница суми от 01.07.2021г. – датата на уведомяване на ответника до окончателното им погасяване, законна лихва върху присъдените като главница суми и сумите за лихвата по чл.429, ал.3 от КЗ от 07.07.2021 г. – датата на отказа на застрахователя да изплати претендираното обезщетение до окончателното погасяване на вземането.

ОСЪЖДА ЗД“Бул Инс“АД-гр.София, ЕИК 831830482 да заплати на адвокат П. С., ЕГН ***** със служебен адрес гр. София, ул. Христо Белчев №2, сумата от **421,80лв.** (четиристотин двадесет и един лева и осемдесет стотинки), представляваща част съразмерна на основателната част от въззивната жалба от възнаграждение за безплатно предоставена на въззивник Т. К. Т. договорена адвокатска услуга за процесуално представителство пред въззивен съд, на основание чл. 38 ал.2 ЗАдв, вр. чл. 78, ал.1 ГПК.

ОСЪЖДА ЗД“Бул Инс“АД-гр.София, ЕИК 831830482 да заплати в полза на бюджета на съдебната власт по сметка на ОС-Шумен дължима по делото държавна такса по основателния размер на иска в размер на **допълнително 180лв.** (сто и осемдесет лева) до достигане на дължимите 1440лв. над вече присъдени 1260лв., на осн. чл. 78 ал.6 ГПК.

ОСЪЖДА ЗД“Бул Инс“АД-гр.София, ЕИК 831830482 да заплати в полза на бюджета на съдебната власт по сметка на Апелативен съд – Варна сума от **90лв.**(деветдесет лева), представляваща дължима по делото държавна такса за възивно обжалване, съразмерно на основателната част от жалбата, на осн. чл. 78 ал.6 ГПК.

УКАЗВА на осъденото лице, че следва да представи пред първата инстанция доказателства за заплатената присъдена в полза на бюджета сума, като при пропускане на 7-дневен срок след влизане в сила на решението, ще бъде издаден служебно изпълнителен лист, като в него допълнително ще бъде начислена и такса от 5 лв. и законна лихва по чл. 1 от ЗЛДТДПДВ, на осн. чл. 109 от ПАС.

ПОТВЪРЖДАВА решение №26/16.05.2022г., поправено с решение № 33/12.07.22г., постановено по ТД №115/2021г. по описа на ОС- Шумен, **В ОСТАНАЛИТЕ ОБЖАЛВАНИ ЧАСТИ**, с които са били отхвърлени предявени по чл.432, ал.1 от КЗ искове за присъждане на обезщетение за **неимуществените** вреди от същото застрахователно събитие за претендирана **горница над 36 000лв. до 80 000лв. и** за присъждане на обезщетение за **имуществени** вреди, представляващи направени разходи за лечение в размер на **1 175 лв.**, както и са определени **разноските в полза на ответника** до размер от 3 298,20 лв.

ОСЪЖДА Т. К. Т., ЕГН-*****, действащ със съгласието на своята майка и законен представител В. В. К., ЕГН ***** да заплати на ЗД „Бул инс“ АД, ЕИК 831830482, сумата от **2 619,10лв.** (две хиляди шестстотин и деветнадесет лева и десет стотинки), представляваща част съразмерна на неоснователната жалба от разноски, направени от въззиваемия за защита във въззивното производство, на осн.чл.78 ал.3 ГПК.

В необжалваните части първоинстанционното решение е влязло в законна сила.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховен касационен съд по общия ред на глава 22 от ГПК при условията на чл.280 ал. 1 и 2 ГПК в месечен срок от връчването на преписа на страните (ТРОСГТК № 3/2019 г. на ОСГТК на ВКС, вр. чл. 113 ГПК).

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____